

La finestra encesa

Joan Margarit escriu en l'epíleg d'aquest seu nou llibre: "L'admiració profunda, la que no és mimètica, ve de la individualitat. És a dir, del *tu* al qual es dirigeix el poema." Ja era una constant en la poesia de l'autor, però diria que en les seves últimes obres això es fa, encara, més palès: el poeta té molt present el lector.

Aquest és un títol més dinàmic, formalment, que els que l'havien precedit –ho veiem en l'alternança de metres, posem per cas–. Margarit hi ha lligat ben curt, més que mai, metàfores i imatges, i hi ha volgut fer lluir més el concepte –el concepte en la seva nuesa mineral–. "Els poemes no es fan amb idees, sinó amb paraules", recomanava Stéphane Mallarmé al jove versificador abandonat per les Muses que l'havia anat a veure en cerca de consell. I tant que sí: els poemes es fan amb paraules, com tota la literatura. Però malament rai d'aquells poemes que només tenen paraules i que estan mancats d'idees! En aquest sentit, el pare de Joana ens presenta, una vegada més, una obra construïda amb idees poderoses.

Per exemple, la de l'amor com a refugi enfront de la intempèrie, i la d'un cert deseiement deliberat. Això últim és el que explica en el mateix text que citava: "Indiferència en el sentit d'una manca de sentiment a favor o en contra, i aplicable, doncs, tant a una persona com a una estrella." Ergo, màxima objectivació per concretar el nucli d'emoció de cada poema. La primera idea, la del refugi amorós, la de la fixació d'un lloc des del qual poder tornar a estimar, es repeteix diverses vegades. I ho fa d'una manera que ja s'ha convertit en una *marca de la casa* del nostre poeta: reproduint diferents cops aquest "des d'on tornar a estimar" (que, a parer meu, presenta alguna dificultat gramatical, perquè, encara que sigui ben a consciència, no s'hi expressa l'antecedent). Aquesta insistència en una idea, Margarit ja l'havia practicat en dues obres anteriors, i amb les mateixes idees expressades en els títols: *No era lluny ni difícil* (una idea que en el llibre es repetia tres vegades) i *Misteriosament feliç* (una idea que podíem llegir, en l'obra, fins a quatre vegades). Aquí el des d'on tornar a estimar es fa servir, si no m'he descomptat, en cinc ocasions, en cinc poemes diferents. El recurs és d'una gran eficàcia per compondre una determinada atmosfera moral: la de la intempèrie que deia abans, la d'una radical nuesa que l'edat de l'home no fa sinó accentuar. Però l'autor no sols se serveix d'aquest recurs, per tal d'aconseguir l'efecte volgut. També recorre a l'expressió del seu món característic, tan reconei-

xedor: un món en què hi ha nit, i hi plou, i, de vegades, fins i tot hi neva; en què la ciutat aboca a la solitud o al record, i la naturalesa mostra, sovint, la seva cara més feresta...

Aquí no hi ha menys dolor que en llibres anteriors, ni menys feresa, ni tampoc menys absència o pèrdua. De fet, un poema tan rotund com *Tarda de pluja al pati* –un dels millors, a parer meu– recorda la filla morta. Però tots aquests sentiments semblen més ben païts: "L'obscuritat, Joana. Faig les paus amb la fosca / perquè, des que tu hi ets, és també casa." És això el que vull dir: la fosca s'ha fet casa. Aquell conjunt d'*animal i pobresa* que és l'home arriba a trobar refugi fins en el que ahir li resultava ingrát. Potser és que hi ha una comprensió més plena, madura, del dolor ("la greu com-

prensió de l'hivern", com diu en el poema *Amistat de tardor*): "L'esquelet amb dalla que Dürer va gravar / ja no serveix: avui hauria de gravar / una finestra encesa a un carrer fosc." Aquesta mateixa *finestra encesa* de la consciència que ha seguit un llarg aprenentatge es destaca amb nitidesa en els nous poemes de l'autor.

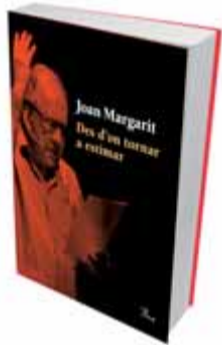
És això el que, particularment, més m'interessa d'un llibre que no té cap de les imatges rutilants que ens solien sorprendre en altres títols seus precedents. Les idees –ho torno a dir– hi tenen un paper fonamental: "Quan s'ha pogut donar, la mort canvia" (magnífica, aquesta!). "Se'ns acaba també / –i això tu ja ho sabies– el passat", llegim en *Dona de seny*. I moltes altres, encara: la de l'estranyesa davant una ciutat, Barcelona, que ja no és ben bé la seva. La del doble eix de vulgaritat i il·lusió que sembla fer moure la nostra vida. Margarit converteix Vinyoli (autor d'*El Callat*) en *el callat*. I, en un poema que no es compta entre els millors del llibre, assaja d'entendre quin va ser el drama (i quina, la grandesa) del poeta de qui l'any passat celebràvem el centenari del naixement.

Idees fortes per a poesies convincents. L'expressada en *La gana*, posem per cas: la diferent visió que, d'una guerra, tenen un nen i un home. O aquesta altra: "Et miro recordant / allò que amb innocència / pretenia en la meva joventut: / que mai els meus poemes fossin literatura." Avui, tants anys després, Margarit continua volent preservar la seva obra d'aquest determinat sentit poc falaguer del terme *literatura*: per a ell, la poesia és un compromís ple amb la vida, no pas una distracció carnavalesca. "No hi ha falses alarmes. Totes són veritat." Em quedo amb això. Tant és que la llengua recreada resulti, massa sovint, tan àrida. Tant és que, de vegades, el to sigui excessivament explícit: "Sol ser als

refugis / on, a vegades, fa més fred que enlloc, / desolada ciutat que fas de puta." Tant és que el resultat d'alguns poemes no m'acabi de satisfer o que alguns dels aplegats aquí em semblin apressats, fallits. Tant és, també, que el llibre –que du, en la coberta, un dibuix del mateix poeta– s'acompanyi d'una sobrecoberta en què apareix una fotografia seva –ell mateix, recitant al festival de Sant Cugat, amb un micro de diadema a la cara–, que, en la meua opinió, crea un contrast una mica incòmode amb el sentit profund de la seva poesia. Tant és, tot això! Allò que continuo trobant en l'obra de Joan Margarit em sembla valuós, original, i, per dir-ho amb versos seus, m'ajuda a "mantenir lluent / tot l'or humil que encara he conservat". *

Joan Margarit

presenta un poemari construït amb idees molt poderoses
QUIM PUIG

DES D'ON TORNAR A ESTIMAR Joan Margarit

Editorial: Proa
Barcelona, 2015
Pàgines: 112
Preu: 16 euros